

Vallavanema veerg

Labor omnia vincit. /Töö võidab kõik./

Hullumeelne suvi

Publius Vergilius Maro

Hullumeelne ja eriline oli suvi eelkõige ilma poolest. Juunikuu üllatas oma jaheduse ja lumega. Laulurahvas laulis juulikuu selliseks katlaks, mida ka vanemad inimesed ei mäleta. Kadus igasugune huvi soojade maade ja merede vastu. Võsu rand muutus „Hispaaniaks“ oma sooja vee ja veel soojema ilmaga. August kompenseeris kuiva suve sagedaste sadudega, mis muutis põllud kohati riisi kasvatamiseks sobilikuks.

Pealkirja valides ei olnud kavas ilmast kirjutada, vaid selle suve tegemistest valla eri paigus. Suve alguses keskendusime tänavavalgustuse rajamisele. Nüüd pimedal ja vihmasel ajal on turvalisem ja mõnusam käia Aresil, Roodeväljal, Kohalas ja Ussimäel Sõmeru viadukti läheduses. Positiivse arengu sai meie teedema-jandus. Sāmi silla sulgemise tõttu suure liikluskoormuse saanud Uhtna-Sāmi-Tagaküla tee sai osaliselt tolmuvabaks. Muud liik-lusintensiivsusest tekitatud kahjud püüame lahendada sügisel. Kahekordse pindamisega said tolmuvabaks veel Metsavahe tee Näpil, Oru tänava pikendus Roodeväljal, Kitseküla tee Uhtnas ning Sõmeru tervisekeskuse läheduses olevad sõiduteed, mis jäid teostamata eelmisel suvel. Ühekordse pindamisega korras-tasime Sõmeru kooli ümbruse, Astri tänava, Ussimäe tee. Suur töö oli Sõmeru kaupluse vastas oleva parkla ümberehitamine. Sai korrastatud sademeveetrasse ja ehitatud uusi restkaevusid. Parkla sai uue katte ja oluliselt pikenes Puiestee tänava kõnnitee. Tänu koostööle Maanteeametiga sai turvalise kõnnitee Ubja küla ja ohutuma ülekäigukoha Roodevälja allee. Aresi rahva soovil valmib peagi bussipeatuse tasku koos ootepaviljoniga, mida finantseeris jällegi vald.

Kaua tehtud kaunikene on Uhtna hooldekodu platvorm-lift, mida ehitas Tarvaprojekt OÜ. Tööde käigus ehitati hoone otsa liftišaht keldrist teisele korrusele, ühendati uus osa vanaga ja rajati tuulekoda. Lifti mahub korraga kuni viis ratastooli või haig-la kandraam patsiendi toomiseks hooldekodusse. Turvalisuse suurendamiseks paigaldame keldrisse varugeneraatori, mis elekt-rikatkestuse korral tagab lifti jätkuva liikumise ja annab valgust koridorides. Lift võimaldab hooldekodu elanikel kasutada keld-riis paiknevat sauna ja muid ruume, personal saab toidu jagami-sel kasutada toidukärusid. Väga vajalikku investeeringut toetas 32 000 euroga Ettevõtjate Arendamise Sihtasutus, valla omaosa-lus oli 38 000 eurot.

Veelgi suurem investeering sai tehtud Sõmeru lasteaeda. Sel-le suuruseks kujunes 387 000 eurot. Renoveerimistööde käigus rajati ventilatsioonikamber koos agregaadiga ja torustike süsteem katusele. Põrandate all vahetati vee-, kanalisatsiooni- ja küteto-rustikud, seintele paigutati uued radiaatorid, vahetati välja elekt-riinstallatsioon ja paigaldati uued valgustid. Valati uued põran-dad koos radoonitõkkega, saali ja laste magamisruumide põrand kaeti parketiga. Korda tehti kabinetid ning õpetajad said endale korraliku puhketoa. Sisearhitekt Maarja Valk-Falki projekti järgi sai maja täiesti uue sisekujunduse. Väga suures mahus vahetasi-me välja vana mööbli. Lasteaed sai kümme uut arvutit, et tagada õpetajate ja lastevanemate vaheline normaalne side.

Täna ehitajaid väga tõsise pingutuse eest, sest tööde maht oli ääretult suur ja aega vähem kui kolm kuud. Eriline tänu le-pingupartnerile OÜ-le SKM Ärigrupp ja Sven Soovikule ning tema alltöövõtjatele: OÜ Finnmerk (Ergo Rebane), OÜ Isovent Ehitus (Peeter Kalda), OÜ Verx (Kuido Kond) ja OÜ Lepna Elek-ter (Aarne Näär). Mööbli valmistaja ja paigaldaja oli OÜ Jetstare-ding Grupp (Elar Jets).

Kahjuks kevadel lasteaias lõpetanud lapsed seda ilu enam nau-tida ei saa, kuid oma õpetajatele külla tulles on see võimalus alati olemas.

Kooli alguse puhul soovin kõigile õpilastele, õpetajatele ja las-tevanematele tegusat ja rõõmsameelset kooliaastat! Jätkugu teil tahet ja püsivust tarkuselaegaste avamisel!

PEEP VASSILJEV
vallavanem

Tere, kool!

Aidi Vallik

*Tere, kena koolimaja!
Tere, minu õpetaja!
Tere, tahvel,
Tere, kriit!
Enne kevadet ma siit
ära kindlasti ei lähe,
sest on vaja saada pähe
tuhat tehet, sada salmi,
teha ülesanded valmis,
saada laita, saada kiita,
vahetunnis aega viita,
sõprust sõlmida ja veel
nalja teha kooliteel!
Tegevust on kevadeni,
nii et jään nüüd siia seni.
Eks ju, Sulgi, koolimaja,
sellist last on siia vaja?*

Gita- Kristina Kalla, Marten Laurimäe, Ricardo- Sven Lokman, Krislin Pähkel, Alan- Christopher Muldma ja Sten Rudanen. Klassijuhataja Ruti Urban.

Algaval õppeaastal alustavad Sõmeru põhikoolis kooliteed

1.A
Kaspar Adama
Andris Alferov
Jekaterina Bolonenkova
Maiold Einar
Merle Fokina
Elis Gaver
Kirke Lakur

Lisandra Murakas
Kedi Padonik
Anet Pajo
Robert Pärnsalu
Alto Sillard
Ken Richard Talalaev
Lisandra Timm
Romet Veitmann

Klassijuhataja Merike Sõmermaa

1.B
Miia Marie Helene Aul
Marleen Bõkov
Kairo Holm
Laura Lillepuu
Cassandra Lipp
Eiko Maasik

Rainer Metsam
Mait Sander Nõlvak
Kaarel Part
Hendrik Piir
Aleksandra Raikerus
Laura Anette Sarena
Damiana Amelia Smirnova

Klassijuhataja Kairi Peil

Ilusat, põnevat, loovat ja tegusat algavat õppeaastat nii väikestele kui ka suurtele õpilastele ja õpetajatele!

Vahva Vaeküla

Mittetulundusühing Vah-va Vaeküla tegutseb Sõmeru vallas Vaekülas ning sellega piirnevates külates, kus 2014. aasta 1. augusti seisuga elab 282 inimest.

Ühingu tegevuse põhiees-märgiks on Vaeküla piirkon-na külade (Vaeküla, Kaarli, Raudlepa, Raudvere, Rägavere) taaselustamisele, säilitamisele, elujõulise kogukanna arengule kaasaaitamine ning kodaniku-algatusse, majandusliku ja sot-siaalse ühtekuuluvuse arengu toetamine. Samuti heategevuse algatamine ja toetamine ning noorsootöö arendamine.

Aastatel 2002–2004 tegut-ses Vaekülas külaklubi. 2005. aasta 3. septembril asutati mit-tetulundusühing Vahva Vaekü-la. Ühingusse kuulub praegu 8 liiget, kellest 3 omakorda veel juhatusse. Ühingu ruumides asub ka Vaeküla noortekes-kus, mida külastavad iga päev noored vanuses 7-26 eluaas-tat. Lisaks noortele suunatud

tegevustele toimuvad Vaeküla külakeskuses täiskasvanutele iga nädal zumba ja jõutrenn. Paari kuu tagant kohtub küla-keskuses kohalik padjaklubi. Vaadatakse filme, korraldatakse bingoõhtuid jms. Lähiajal on plaanis korraldada veel emme-de ja beebide trenn, kuhu oo-tame osavõtjaid. Siit üleskutse – kes teavad kedagi, kes oskab sellist treeningut läbi viia või kes oleks nõus ise tulema tren-ni tegema, võta meiega ühen-dust. Kontaktandmed leiate meie kohta Facebooki kodule-helt (MTÜ Vahva Vaeküla).

Oleme korraldanud mit-mesuguseid üritusi (nt volbri-öö, jaanipäev, jõulupidu jms) ning saanud vahendeid erine-vatest toetusprogrammidest ja projektikonkurssidest. Viimas-test projektidest tooks välja KOPI (kohaliku omaalgatuse programm) 2013 sügisvooru kirjutatud projekti „Külarah-vale vahva külaplats“ ja 2014 kevadvooru kirjutatud projekti

Külaplats saab uuenduskuuri.

„Külarahvale vahva külaplats 2“, tänu millele ehitatakse Vae-külla uus külaplats. Leaderi meede 4 raames saime sellel aastal projektitoetuse, mille-ga ostetakse külakeskusesse täiesti uus mööbel. Noortele suunatud ANK projektide-ga saime uued Wii mängud, lauamängud, koroonamängu ja vahendid käelisteks tegevus-teks. Sõmeru noortekeskusega koostöös kirjutatud projekti-

ga külastasime valla noortega Prangli saart.

Siinkohal tahaks tänada Sõmeru vallavalitsust, Ehmofix OÜd ja vabatahtlikke, kes on aidanud meid projektide kirju-tamisel, vajalike dokumentide koostamisel ja olnud abiks pro-jektide ellu viimisel.

MOONIKA MÄND

Kolm küsimust koolijuhile

Kuningas on surnud, elagu kuningas! Sellise egiidi all võiks uut õppeaastat alata küll. Kasvõi juba selle pärast, et ütlus on ajalukku jõudnud 1. septembril 1715 ja pärineb ajast, mil Louis XIV valitsemisohjad läksid Louis XV kätte. Meil aga on algamas õppeaasta 2014/2015. Augustikuu õppenõukogu on tõmmanud joone alla eelmisele õppeaastale ja seadnud sihid alanud õppeaastaks. Oma mõtteid jagavad Sõmeru põhikooli direktor Virge Ong ja Uhtna põhikooli direktor Anne Mäeots

Anne Mäeots.

Mis on selle õppeaasta märksõnad?

Anne Mäeots: Väljend „Kuningas on surnud, elagu kuningas! kätkeb endas järjepidevuse sõnumit. Järjepidevus on meigi kooli üheks märksõnaks. Töö jätkub iga õpilase vaimsete, füüsiliste ja ealiste iseärasuste arvestamise, õpilase arendamise ning õpikeskkonna parendamise valdkonnas. Ees seisab ka IKT arendus, millele eelneb põhjalik audit ja rahaliste vahendite taotlemine. Uued seadusemuudatused näevad ette kooli õppekavasse muudatuste ja täienduste sisseviimist tähtajaga 01.09.2015, seega ootab kooli meeskonda ees tõsine kooli õppekava arendus-alane töö. Veel oleme seadnud eesmärgiks julgustada, toetada ja kaasata kooli õpilasesindust aktiivsemalt kooliellu. Kuigi meie koolis toimub mitmekesine ringitegevus (17 erinevat ringi), oleme huvihariduse valdkonnas valmis ära kuulama lapsevanemaid ja läbi rääkima uute koostööpartneritega.

Virge Ong: Peamine on uus õppekava. Ootame uue dokumendi kehtestamist, sellele järgneb aastane õppekavade korrigeerimise ja muutmise periood. Teisena võiks nimetada rahu ja stabiilsust ning seda peamiselt Ida-Euroopa sündmustest lähtuvalt. Aga rahu ja stabiilsust vajab nii Eesti riik kui ka meie ise oma igapäevastes toimetustes.

Missuguste mõtete ja tunnetega läheb koolijuhit ja koolipere vastu uuele kooliaastale?

Anne Mäeots: Olen väga rahul haridus- ja teadusminister Ossinovski poolt väljakuulutatud

Virve Ong.

Eesti koolide käesoleva õppeaasta märksõnaga „digipööre“. Digipööre on Samsungi algatatud Eesti koolide digitaalvikuks ettevalmistamise programm. On rõõm tõdeda, et meie kool on juba tasapisi süvenenud digipööre võimalustesse, näiteks eel-misel õppeaastal kasutasime me 8. klassis geograafia e-raamatut ning loodan, et sel aastal saab uue ja energilise informaatika-õpetaja juhendamisel teoks nuti- ja robotikaseadmete rakendamine lisaks informaatikatunnile ka teistes ainetundides. Peaks ju interaktiivses õpiprotsessis osalemise abil keerulisemate ainete, nagu matemaatika, füüsika ja keemia, omandamine muutuma jõukohaseks igapäevaks. Kuid tehnikale jääb siiski ainetunnis toetatav roll, ka tuleviku klassiruumi tähtsamaks komponendiks on õpetaja.

Viimasel õppenõukogu koosolekul võis täheldada, et koolitöötajad on hästi puhanud

ja oma akud uueks algavaks õppeaastaks suvesoojusest ja -valgusest täis laadinud. Küllap on ka kõik meie kooli õpilased suvel hästi puhanud ja õppetööks õhinal valmis. Rõõmu valmistab, et kõik õpetajate ametikohad on tänaseks täidetud. Uue õpetajana alustab meie koolis informaatika-õpetaja Rasmus Kits. Tunnen heameelt, et paljud õpetajad osalesid suvekuudel ainealastel täienduskoolituskursustel. Seega valmisolek näib olevat hea.

Virge Ong: „Kõik, kõik on uus septembrikuus – siis aabits uus, siis ranits uus, uus vormipluus...“ ütleb Olivia Saare luuletus. Enam paremini ei saagi edasi anda seda sisemist ootusärevust, rõõmu ja positiivset pinget uue kooliaasta alguses. Ole sa koolis töötanud 3 või 30 aastat, esimene september tähistab ikka millegi uue algust. Meil on rikkaliku kogemustepagasiga head õpetajad ja koolitöötajad, tublid õppurid ning koostöövalmid lapsevanemad. Senine koostöömimine kõikide osapoolte vahel on olnud tulemuslik ja tänu sellele on, millele tuginedes edasi liikuda.

Missugune võiks olla koolijuhit sõnum kogukonnale – õpilasele, lapsevanemale, õpetajale?

Anne Mäeots: Hea õpilane! Ole oma õpingutes töökas ja järjekindel. Lisaks õppetegevusele leia huvihariduse valdkonnast midagi, mida sa hea meelega teeksid, mis sulle kõige rohkem rõõmu ja rahuldust pakuks. Ära igavle ega loruta, vaid täida iga vaba moment väärtusliku tegevusega. Armasta ja aita alati oma peret, hooli oma sõpradest ja kogukonnast. Soovin, et sa leiad

endas julget mõtlemist ja pealehakkamist uute ja kõrgemate eesmärkide seadmiseks. Olgu Sulle siin heaks eeskujuks ja tiivustajaks noorsportlane Rasmus Mägi. Koolirõõmu ja häid kordaminekuid nii põhikooliõpilastele kui ka kõigile valla gümnasistidele ja üliõpilastele.

Head lapsevanemad! Innustage ja juhendage oma lapsi kogu põhikooli teel, et nende algklassides veel nii asjalik ja innukas suhtumine õppetöösse ei kaoks. Teeme head koostööd selleks, et teie laps oleks alati aktiivne, õpimuline ja terve!

Hea õpetaja! Oled õpetajaametis lastele heaks suunajaks ja toetajaks. Suudad kergesti õpilastele selgeks teha küsimused heast ja halvast, õigest ja valest, vajalikust ja mittevajalikest. Tunned oma ainet ja oskad seda huvitavalt õpetada. Lähtud õppeaine kavast ja pead kinni tööplaanist. Oled iga lapse individuaalsuse ja parema õpitulemuse nimel valmis analüüsima oma töökavu, oma tööd ja iseenast. Oled tähelepanelik ja rahuliku meelega, oled turvalisuse looja. Oled heaks eeskujuks oma käitumise ja isikuomadustega. Siis oledki sina ÕPETAJA!

Virge Ong: Head emad-isad! Kui laps läheb kooli, läheb kooli ka lapsevanem, sest abi, toetust ja eeskuju on vaja oma lapsele jagada iga päev. Jätkugu teil rohkelt kannatlikkust ning vanemlikku tarkust oma laste õpetamisel ja kasvatamisel. Kõige olulisemaks teie laste arengus on aeg, mida nende jaoks leiate, ja usaldus ning armastus, mida neile jagate. Hea õpilane, õpetaja! Ole tubli, õpimuline, edasipüüdlik, kuid samas ka kannatlik. Kui vaja, siis kiirusta, kuid arvesta, et tark ei torma. Ole hea õpetaja ja õpilane, sõber ja partner, nõuandja ja abiotsija. Ole aus, arukas, väarikas ja vastutustundlik. Ole andja ja vastuvõtja. Hoia endas tahet alati midagi uut teada saada. Saint-Exupéry on öelnud: täiuslik pole mitte see, millele pole midagi lisada, vaid see, millest pole midagi ära võtta. Soovin täiuslikult toredat, tegusat ja õnnelikku õppeaastat kõigile!

Ilusat ja tegusat kooliaasta algust!

UUDISED

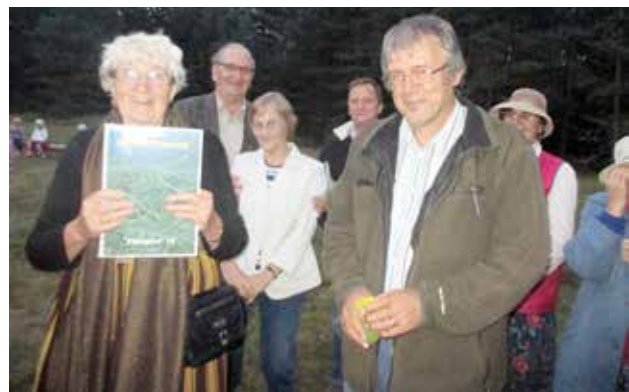
RaamatuRalli

Sõmeru raamatukogus toimus teadmispäeva puhul RaamatuRalli. Võisteldi raamatutest info otsimise ja leidmise peale. Rallil osalejad jagunesid võistkondadesse ning iga võistkond pidi vastama seitsmele küsimusele ja täitma kolm ülesannet. Kõike seda tuli teha muidugi kõige targemate ehk raamatute abiga. Laa peal olid erinevad raamatud, õiged vastused sees. Kui kõlas start tuli hakata rallitama ehk siis küsimustele õiged vastused otsima. Nii tuli vastused leida näiteks selliste küsimustele: mitu jäävhammast on inimesel elu jooksul, mida sööb aafrika härgekonn ning mis värvi on planeet Neptuun? Ülesanded hõlmasid voltimist, joonistamist ja värvimist. Lisaks õigele vastusele tuli vastustelehele kirjutada ka raamatu nimi, kust vastus leiti, ning lehekülje number. Nii sai olla kindel, et vastus leiti ikka raamatust, mitte kuskilt mujalt. RaamatuRalli oli justkui soojenduseks, seega on kõik osalejad nüüd kindlasti kooliks valmis.

REELIKA ALERT

Sõmeru raamatukogu direktor

Meil laulud aitavad elada võita

Alati elurõõmus ja tegutsemist täis Helle Pajula ja lahke peremees Avo Seidelberg.

Nii see teatavasti on, lisaks sellele teeb laul rinna rõõmsaks. Laulu ja laulmise kiitust väljendab ka mõttetera, mis kinnitab, et pole vaja häbeneda naeru, mis liiga vali, või laulu, mis liiga rõõmus. Ajalooliselt on paigas seegi, et eestlased on laulurahvas ja kokkusaamised suure laulukaares all pühalikud, pidulikud ja oodatud. Kuid kas ainult suured peod? Juba 13. korda sai teoks Avo ja Maiga Seidelbergi koduhoovis Võsupere laulupäev, mille eestvedajaks on kõik need aastad olnud Helle Pajula, kelle ümber on koondunud tõeliselt laululembene seltskond, kellest lõviosa Sõmeru vallaga seotud. Helle ise meenutab, et kümnekond aastat tagasi tekkis selline mõte, et korraldaks lauljatega kuskil kenas kohas laulupäeva ja et lauljate hulgas oli ka proua Vilma Seidelberg, siis nii ta läks. Ja väga hästi läks!

Tänaseks on toonasest kooslaulmisest saanud tore traditsioon – sumedas augustiõhtus praksuv lõkketuli, muusika, tants. Publikuks lauljad-tantsijad ise, pererahvas ja pererahva sõpruskond, külalised. Vestlused sundimatus õhkkonnas, hõõguv grill ... ja loomulikult laul, mida võib isegi laulumaratoniks tituleerida, sest kolme tunni jooksul ei vaiki pilli-ega lauluhääled hetkekski. Esinemised, mis peaaegu esimestest lugudest muutuvad ühislaulmiseks, soovilood, etteasted ja rahvalikud tantsud Rakvere ja Tapa naistega – see kõik kokku oli ilus - väga ilus – ja rahustav.

Jõudu ja jaksu sulle, Helle, taoliste ettevõtmiste korraldamisel. Tänuõnad Avo ja Maiga Seidelbergi poolt kõigile osalejatele.

SIRJE REBANE

Üheskoos on hea

20. augustil tähistas Sõmeru valla rahvas iseseisvuspäeva ühise piknikuga Uhtna külalplatsil, kus mõnusaale koosolemisele sai nautida Roela näiteringi etendust, keerutada jalga ning pidada maha mälumäng.

Kogugem Eestimaa loodusrekordeid!

Suure maailma suur loodus on rekordeid täis ja ka Eestis on kodumaised loodusrekordid täiesti olemas. Olgu siis selleks kasvõi meie kõrgeim tipp Suur-Munamägi või 134-aastane eba-pärlikarp või maailma ilusaim metsisemäng Majakivil. Mõte hakata Eestimaa loodusrekordeid koguma on noor. Sellest

võiks sündida eraldi teos „Meie loodusrekordid“, kus kõik rekordid sees. Parim teose kokkupanija on Eesti rahvas ise. Selleks tuleb kõikidest rekorditest teada anda allakirjutatule, kes kõik tulemused kokku kogub. Ühe rekordi kirjeldus võiks olla soovitatavalt 5–20 lauset pikk ja nii hea jutujooksuga, et selle

saab otse raamatusse panna. Saadetakse rekordid paluks vormistada doc või docx failformaadis. Kõik rekordid, mis on ka tegelikult rekordid, pääsevad raamatusse. Rekordeid oodatakse aadressil marek53@hotmail.ee

MAREK VAHULA

Üksikvõistlus pani sarjale punkti

Mais alguse saanud valla lahtiste meistrivõistluste sari petangis on selleks aastaks lõpule jõudnud. Mitu tõsist mängu tõid võistlushuvilisi kokku siit ja sealt. Mängiti paaris, kolmekesi ja viimaseks jäi üksik-

mäng, mis aitas välja selgitada need kõige tublimad.

Võistlussarja võitis Elmo Lageda, Lääne-Virumaa parim oli Vello Vasser.

Osalejate nägudest peegeldus rahulolu, mis innustab

järgmisel aastal võistlust jätkama, kuid millisel kujul, sellest juba edaspidi.

Suur tänu Matti Vinnile, kes võttis vaevaks võistlussarja vedada.

ANNIKA AASA

Sosnovski karuputk – imekaunis ja väga ohtlik

Karuputk on eestlaste hulgas laialt levinud vana taimenimi, mis tuleneb taime karvasusest (karvane nagu karu või karu keel). Eestis kasvab looduslikult vaid üks liik, siberi karuputk, kuid tänaseks on ilutaimedena sisse toodud või tulnukana ise tulnud ka mitmeid teisi liike.

Meie siberi karuputk on täiesti ohutu, tema juured on maitsvad ja söödavad. Ära tunda pole siberi karuputke kuigi keeruline: tal on iseloomuliku kujuga hallikas- või sinakasrohelistes lehed. Need on kas lihtsulgiad või kolmetised liitlehed, mille kolmnurgakujulised hõlmad on omakorda sulgiagused. Lehekeste serv on aga ebakorrapäraselt hambuline või saagjas. Kirjeldus võib tunduda küll veidi keeruline, kuid kui te neid korralooduses näete, siis ei aja neid enam teiste taimedega segamini. Tema lehed on Sosnovski karuputke omadega üsna sarnased, kuid siberi karuputk on siiski tunduvalt väiksem taim, samuti on tema õied rohekaskollased, mitte valged.

Siiski soovitaksin oma toidulauda karuputkega mitte rikastama hakata, selleks on palju teisi võimalusi, sest sissetoodud võõrliigid, Sosnovski ja hiidkaruputk, on inimesele (ja koertele) väga ohtlikud. Need hiiglaselised sisaldavad furokumariini ja mõningaid eeterlikke õlisid, mis lehtedest ja vartest aurustuvad ning on nahka kahjustava ja ärritava toimega. Taimede puudutamisel ilmnevad sellised tüüpilised põletikunähud nagu kipitus, sügelus, õhetus, punetus, valu, nahaturse, villid. Villid tekivad teisel või kolmandal päeval ja paranevad kaua, kahjustused võivad ulatuda kuni teise astme põletuseni. Päikesepaistelise ilmaga on kahjustused tugevamad, kuna toksilised ained mõjuvad nahapigmentidele, millega kaasneb ülitundlikkus päikesekiirguse suhtes. Taimede mahl hävitab nahalt ultraviolettkiirguse kaitsekihi ja nendes kohtades põletab päike naha villi. Taimede söömise või tugeva nahakaudse toime korral on võimalikud vere hüübimise häired

ja verejooksud. Allergilisele inimesele võib taim põhjustada vaevusi ka ilma otseste kokkupuuteta.

Lisaks on kõne all olevad võõrliigid väga invasiivsed ning vallutavad kiiresti suure kasvuala.

Kui mahl on sattunud nahale, tuleb see kiiresti vee ja seebiga maha pesta, kaitsta kahjustatud nahka päikesekiirguse eest ja pöörduda arsti poole edasiseks raviks.

Sosnovski karuputke ja hiidkaruputke kui ohtlike võõrliikide vastu on Eesti riik sõdinud 2005. aastast ning võitlustanner on laienenud iga aastaga.

Keskkonnaamet on kaardistanud olulisemad karuputke levialad ning need on kõigile nähtavad Maa-ameti kaardiserveris. Kõik punase kontuuriga kaardile kantud Sosnovski karuputke levialad kuuluvad iga-aastasele tõrjumisele ja sellega tegeleb Keskkonnaameti tellimisel riigihanke teel selle töö endale saanud firma.

Tõrjetöö algab kogu Eestis mais ja lõpeb üldjuhul juuli viimastel päevadel.

Päris karuputkevabaks ei saa Eesti ilmselt kunagi, aga pideva valve ning tõrje abiga on karuputke võõrliikide levik võimalik kindlasti kontrolli alla saada.

Meie vallas asus väga suur Sosnovski karuputke koloonia Ubja külas, tänaseks on seal putke levik kontrolli alla saadud. Mitmetest kolooniast on teatatud Uhtnas, Sämis, Kohala-Eeskülas, Nurmese ja suur koloonia

kasvab Andjas. Suurem osa neist on kaardistatud ning lülitatud iga-aastaselt tõrjekavasse (vt www.geoportaal.maaamet.ee). Kuid ikka ja jälle leitakse uusi karuputke kasvukohti. Karuputke levik on eriti lihtne jõeeäärsetes piirkonnas, kus seemnete kiirele levikule aitavad kaasa nii voolav vesi, tuul kui linnud.

Hea maaomanik, nüüd üleskutse Sulle!

Kui leiad oma maalt ühe, paar või mitu Sosnovski või hiidkaruputke taime, millest oma jõud veel üle käib, siis ära jää ootama, vaid asu parem ise võitlusesse ohtliku taimetega. Selleks:

– hoiata kõigepealt lapsi ja taimeseadet harrastavat inimest;

– taim on küll atraktiivne, kuid tema mahl on väga ohtlik sattudes nahale, veel hullem, kui peaks sattuma suhu;

– pea meele: Kõige olulisem on vältida otsest kokkupuudet taimetega. Tõrjet tehakse tuleb kanda spetsiaalset kaitserõivastust ja -vahendeid, kuna toksiidid tungivad ka läbi tavalise kanga;

– alusta tõrjega kevadel, kui muu taimestik alles tõrkab, siis on karuputk parajalt 10 cm kõrgune. Seega on väiksem tõenäosus endal taimemahlaga kokku puutuda ja jahedama ilmaga on kergem tööd teha. Karuputkedel on üpriski ebameeldiv tugev lõhn, mis nt suvel trimmerdamisel võib halba enesetunnet tekitada. Tee trimmerdustööd pikkade riide ja kind

nastega ning kindlasti õhtusel ajal või sombuse ilmaga.

Kui taim on jõudnud õitsemiseni, seo talle kilekott pähe, et seemned ei leviks mulda, kus nad üpris kaua idanemisvõimelised on. Teine võimalus on lõigata õied maha, koguda kotti ja põletada, aga siis tee seda jälle kindlasti kindlasti kinnaastatult ja pikkade varrukatega veel parem, spetsiaalse riietusega.

Pea meele: Sosnovski karuputk on väga visa vastane. Olles ise üheaastane taim, teeb ta kõik selleks, et õitseda ja seemneid kanda. Kui pinna võimaldab, kaeva taim koos peajuurega välja vähemalt labidalaba sügavuselt (et jäme juur saaks välja kaevatud). Puhasta mullast ja jäta maapinnale kuivama. Tõenäoliselt sirgub suve jooksul veel uusi taimi, mis vajavad kaevamist. Trimmerdamine iseenesest piirab vaid taime levikut, hävitamine toimub välja-kaevamise ja seemnete likvideerimise teel.

Loomulikult aitab ka mürgitamine. Seda tuleb teha kõiki ohutusnõudeid arvestades, enne taime õitsemist. Ühe suve jooksul võib-olla paar korda. Peab aga teadma, et jõe kallastele lähemal kui 10 m mürki kasutada ei tohi, sest ühtegi ohutut mürki pole olemas.

Kui juba kord ette võtta omal maal iseseisvalt koloonia hävitamine, siis varuge järjepidevust, sest seemnepank mullas on pikaajaline ja kui lasete kasvõi ühel taimel viljuda, on elmiste aastate töö tühja läinud.

Karuputkega seonduvast ja tõrjetööde korraldamisest saab põhjaliku ülevaate ka Keskkonnaameti kodulehelt www.keskkonnaamet.ee

Kui ohtliku putke koloonia on siiski kasvanud märkamatuks liiga suureks ja oma jõud üle ei käi, siis anna sellest kiiresti teada Sõmeru valla keskkonnaspetsialistile telefonil 322 1730 või vald@someru.ee või Keskkonnaametile aadressil heute.ausmeel@keskkonnaamet.ee.

MAIA SIMKIN

Sõmeru valla keskkonnaspetsialist
maia@someru.ee

– näiteks võib juhtuda, et mõni rikkis või vananenud koduseade on kasvatatud oluliselt teie elektritarbimist või on probleem koduses elektrivõrgus. Lisaks pakub Eesti Energia e-teeninduses olev tarbimisgraafik võimalust ka ise erinevaid sündmusi ajateljele lisada. Näiteks võite sinna märkida, millal viibisite pikemalt reisil või maakodus, millal vahetasite mõne seadme energiasäästlikuma vastu, asendasite vanad hõõglambid LED-lampidega või muid elektritarbimist mõjutavaid sündmusi. Koos ajateljele lisatud sündmustega muutub tarbimisajaloo analüüsimine veelgi huvitavamaks, kuna näete täpsemalt, mis teie tarbimist enim mõjutab ja kuidas saaksite rohkem energiat säästa. Näiteks võib ligi kümne aasta vanuse külmiku vahetamine uue ja säästlikuma vastu säästa isegi ca 80 eurot aastas.

Niisiis – kui muudate oma tarbimise analüüsime harjumuseks, rakendate energiasäästunippe ja lisate sellele omakorda ka läbimõeldud elektripaketi valiku, saategi kätte nutika elektritarbija valem!

Vallavalitsuses otsustati

4. august

- Otsustati muuta perspektiivseks jäätmevaldajate registris registrisse kantud Ussimäe 11 kinnistu.
- Väljastati T.R.Tamme Auto OÜle projekteerimistingimused valmistoodangu väljastamissõlme projekti koostamiseks ja Papli tänava 5 asuva kinnistu omanikule üksikelamu projekteerimiseks.
- Otsustati muuta Oru tänava liikluskorraldust ja paigaldada vastavad liiklusmärgid.
- Arutati liikluspiirangu kehtestamiseks esitatud avaldust ja otsustati jätta avaldus rahuldamata.
- Kinnitati eestkostetavale kuuluva kinnistu võõrandamise enampakkumise tulemus.

11. august

- Anti ehitusload: ASle EMPOWER Pagusoo tn 1, 3, 5 juurdepääsu FOC trassi ehitamiseks; OÜ-le Elektrilevi 0,4 kV maakaabelliini ja liitumiskilbi ehitamiseks.
- Anti kasutusload: OÜle T.R.Tamme Auto kuuluvale sidekaabelliinile; ASle KEIO-E kuuluvale piiritusemahutite hoonetele ja alkohoolsete jookide tootmise ruumidele.

25. august

- Otsustati tunnustada valla tänukirjaga Sõmeru Põhikooli õpetajat Aili Punga ja huvijuht Lemme Mäed.
- Otsustati taotleda munitsipaalomandisse Pargi tänava ja Ussimäe tänava alune maa.
- Anti ehitusload Käo kinnistule üksikelamu ehitamiseks ja juurdepääsute ehitamiseks.
- Anti kasutusluba OÜ-le Puitmaterjal kuuluvale laohoonete-saekaatrile.
- Väljastati projekteerimistingimused Nastiku tn 10 kinnistule ridaelamu boksi projekteerimiseks.
- Otsustati maksta hooldajatoetust raske ja sügava puudega inimeste hooldekajatele 2014. aasta augustikuu eest kokku 281,25.
- Otsustati maksta toimetulekutoetust 2014. aasta augustikuu eest kokku summas 477,19.
- Otsustati maksta avalduse esitanud isikutele ühekordseid sotsiaaltoetusi kokku summas 1536 eurot ja tasuda seitsme õpilase eest koolitoit ning kahe õpilase eest õpilaskodu kohamaks.

Vallavolikogus otsustati

13. august

- Otsustati anda volitused MTÜle Lääne-Viru Jäätmekeskus jäätmevaldajate üle arvestuse pidamiseks, nendega arveldamiseks ning korraldatud jäätmeveo riigihanke korraldamiseks.
- Võeti vastu uus korraldatud jäätmeveo kord.
- Otsustati esitada Riigikohtule taotlus tunnustada kehtetuks Riigikogus 19.06.2014 vastu võetud ja 01.10.2014 jõustuva jäätmeseaduse muutmise seaduse § 1 p 1, millega tunnustati kehtetuks jäätmeseaduse § 66 lõige 11 vastuolu tõttu kohaliku omavalitsuse põhiseaduslike tagatistega.
- Võeti vastu uus huvihariduse ja huvitegevuse toetamise kord.
- Otsustati võtta tulevikus väljamaksmist nõudev pikaajaline kohustus Keskkonnainvesteeringu Keskuse (KIK) Keskkonnaprogrammi teisele taotlusvoorule esitatava taotluse Sõmeru valla Ubja küla vee- ja kanalisatsiooniseadmete rekonstrueerimine ja ehitamine omafinantseeringu tagamiseks.
- Otsustati volitada ASi Rakvere Vesi esitama Keskkonnainvesteeringu Keskuse (KIK) keskkonnaprogrammi teisele taotlusvoorule tähtajaga 21.08.2014. a taotlust Sõmeru valla Ubja küla vee- ja kanalisatsiooniseadmete rekonstrueerimiseks ja ehitamiseks.
- Otsustati korraldada valitsemiseks mittevajaliku vallavara (Põllu 2a kinnistu) võõrandamiseks kirjalik enampakkumine alghinnaga 6000 eurot.

Tähelepanu vanemad, kelle lapsed ja noored käivad huvikoolis!

Uue huvihariduse korra kohaselt tuleb kõigil, ka neil, kelle kohamaksu on vald senini tasunud, **esitada avaldus huvihariduse toetamiseks**. Avaldus tuleb esitada ka Rakvere spordikoolis treenivatel õpilastel, sest alates jaanuarist 2014 tasus Sõmeru vald täiemahuliselt õpilaste kohamaksu nimetatud huvikoolis. Uuest õppeaastast toetab Sõmeru vald Rakvere spordikooli treeninguid kuni 50% ulatuses. Samuti ootame valda avaldusi õpilastelt, kes tegelevad huvitegevusega (klubis, ringis, stuudios), mille eest tuleb tasuda osalustasu. Alates algavast õppeaastast on ka neil õpilastel võimalus taotleda vallalt osalist toetust. **Avaldused palume esitada hiljemalt 30. septembriks** (hilisemaid avaldusi ei rahuldata ning toetust ei maksta). Avalduste blanketid saab valla koduleheküljelt või vallamajast. Vastuvõetud korraga on võimalus tutvuda valla kodulehel www.someru.ee või vallavalitsuses kohapeal. Pikemalt oli huvihariduse rahastamisest juttu ka juulikuu Sõmeru Sõnumites.

Sõmeru Sõnumid

Sõmeru Sõnumid
Sõmeru Vallavalitsus
Kooli 2, SÕMERU
Lääne-Virumaa
Tel 329 5944
vald@someru.ee

Toimetaja:
Annika Aasa
tel 5336 4604, 322 1021
Kaaskirjutaja:
Sirje Rebane
tel 517 5262, 325 7740

Materjale saab saata iga kuu 25. **kuupäevaks** somerusonumid@gmail.com
leht internetis: www.someru.ee/sonumid

Kuidas nutikamalt elektrit tarbida?

Eestimaa ööd on veel valged, ent kaugel pole seegi aeg, kui õhtud lähevad pimedamaks ja temperatuurid madalamaks. Nõuandeid oma elektrikulude kontrolli all hoidmiseks annab Eesti Energia tootejuht Jekaterina Tint.

Lääne-virumaalaste lemmik on fikseeritud pakett

Alates 2013. aasta algusest saab iga elektritarbija Eestis valida endale meelepärase müüja ja paketi. Elektrituru avanemise eel tekkis suur arutelu selle üle, milline pakettitüüp on kliendile odavam ja milline kallim. Sealjuures kinnitasid paljud spetsialistid, et elektri börsihind on väga muutlik ja madalale hinnale võib näiteks järsk ilmuamutus põhjustada suurt tõusu. Täoliselt selgitusi peeti mõnikord isegi elektrimüüjate kavalaiks müügitaktikaks.

Tänaseks on aga iga elektriklient ilmselt ka meedia vahendusel märganud, et soovitud läheduse paketil valikul eelkõige oma isiklikust vajadusest on vastanud tõele. Elektrilepingu sõlmimisel ja elektripaketi valikul on mõistlik arvestada eeskätt sellega, kui olulise osa moodustab elektrikulu pere eelarvest ning kui suurt kindlustunnet hinna suhtes soovitakse.

Erinevate müüjate pakutavad paketi jagunevad üldjuhul börsipaketideks ja fikseeritud hinnaga pakettideks. Peamiselt aga eristab elektrimüüjaid üksteisest see, mis on elektripaketti n-ö pakendatud ehk erinevad koostisosad, mille poolest ühe või teise müüja toode erineb. Mõnede elektrimüüjate paketi võivad sisaldada kuutasu või mõnd muud täiendavat kulu, mida võib olla lepingut sõlmides keeruline märgata, kuid millega tuleb erinevaid pakette omavahel võrreldes arvestada. Nii näiteks tasub tähele panna ka seda, kas kuvatud elektrihind sisaldab käibemaksu või mitte. Sellised esialgu ebaolulisena tunduvad arve koostisosad võivad moodustada kokku isegi kuni 20% elektriarvest.

Nii nagu 2013. aasta alguses on ka täna klientide poolt jätkuvalt eelistatuid hinna fikseerimine ja enda kindlustamine börsihinna järskude kõikumiste vastu – sama selgub ka Eesti Energia Lääne-Virumaa elava üle 32 000 kliendi eelistustest. Nii kogu Eestis kui ka Lääne-Virumaa on ligi 80% Eesti Energia klientidest valinud kas osaliselt või täielikult fikseeritud elektri hinna.

Odavam elekter on tarbimata elekter

Paraku on võimalused oma elektrikulusid paketi tüübi ja elektrimüüja valikuga vähendada üsna piiratud ning tasub meelest pidada, et vaieldamatult on odavam elekter tarbimata elekter. Seetõttu tasub olla oma tarbimisharjumuste suhtes valvas ja võimalikel kulukohtadel silma peal hoida.

Näiteks võib meelelahutuskeskuse vooluvõrgust väljatõmbamine ooterežiimis hoidmise asemel säästa kuni 50% selle kogukulust ja toasoojuse vähendamise 1 kraadi võrra vähendada küttearvet 5% võrra. Soovitusi energia säästmiseks on loomulikult palju – neid võite leida kõige lihtsamini näiteks interneti otsingumootorite abil märksõna „energiasääst“ alt.

Kulude kontrolli all hoidmiseks on kasulik analüüsida ka oma tarbimiskäitumist ning tarbimisgraafikut. Juhul kui teie elektrimüüja pakub näiteks e-teeninduses või mõnel muul viisil tarbimisajalooga tutvumise võimalust, tasuks seda kindlasti kasutada. Nii näiteks analüüsib iga kuu oma tarbimisgraafikut ca 20 000 Eesti Energia klienti. Tarbimisgraafikus esinevatel muutustel võivad olla erinevad põhjused

Õnnitleme septembrikuu juubilare ja sünnipäevalisi

89. sünnipäeval	ERVIN-HILLAR VESKI Varudi-Vanaküla
JÜRI TIINAS Varudi-Vanaküla	AINO-HELENE SCHMIDT Aluverre
86. sünnipäeval	ALEXEY VETCHINOV Sõmeru
ELLEN-MARIA VIDRIGSMANN Sõmeru	81. sünnipäeval
HELMİ AAGI Uhtna	OTTO KIVISALU Uhtna
84. sünnipäeval	ANTS LILL Roodevälja
KALJO KRUUSOJA Ubja	80. sünnipäeval
VEERA KUZMINA Roodevälja	LIINE MUSIK Vaeküla
ERLANDA MÄELE Sõmeru	75. sünnipäeval
83. sünnipäeval	ANU KIVISALU Uhtna
HANS VALDEK Toomla	70. sünnipäeval
ALLAN ASTEL Sõmeru	ANNE NÕMME Sõmeru
82. sünnipäeval	

Palju õnne!

Heily Andla	Uhtna
Säsil Raudla	Sämi-Jagakuila
Kaisa Retse	Sõmeru
Emma Laanemägi	Ussimäe
Heiti-Ralf Kalla	Kohala
Laura Gjulahmedova	Kohala-Eesküla
Rosanna Loviise Strauch, Sõmeru	

*Kui külasse minnakse last vaatama,
siis võetakse külaleik ühes, et laps
kuulsaks ja rikkaks saaks.
Põltsamaa*

Lugemissoovitused

Kate Morton „Saladuse hoidja“
Jaan Tangsoo „Pikse tütar“
Kristin Hannah „Jaanimardika tee“
Tara Hyland „Õnne tütre“
Carlos Ruiz Zafon „Marina“
Helju Pets „Klassikokkutulek Kassaris“
Oskar Lövi „Kirikuehitajad“
Ene Rämmeld „Miks mitte?“
Ede Schank Tamkivi „Minu California: mull mullis“
Kristi Dela China „Minu Filipiinid: lohesurfi tiivul“
Hille Hanso „Minu Istanbul: poolik ja tervik“

Köögihuvilistele:

Veronika Nuter „Hullutavad hoidised“
Aive Luigela „Hoidised“
Silvi Kohu „Hoidistaja käsiraamat“
„Taluperenaiste hoidised“
„Taluperemeeste hoidised“

Hingele, vaimule ja kehale:

Mari Metsallik „Metshaldja päevik“
Vitali Gibert „Tuleviku modelleerimine“
Kristiina Genno „Nastja. Armastuse maagia“
Nick Ortner „Lahendused koputamise kaudu“
Ardi Ravalepik „Paleo toitumine“

Raamatukohver

Iga kuu esimesel esmaspäeval
kell 11.00 saab Ubja päevakeskuses
laenutada raamatuid

Tule kohale ja vali endale meelepärased
või anna oma lugemissoovist teada
telefonil: 322 0850 või
meiliaadressil: somerurk@someru.ee

Millega me tegeleme?

...uurime eestlaste kombeid ja tavasid
...tähistame rahvakalendri tähtpäevi
...mängime, tantsime, joonistame jne

Kohtume 23. septembril
kell 16.00
Sõmeru raamatukogus

Uued puud vahetavad välja vana ja väsinud metsa

Sõmeru-Pärnu maantee ja Sõmeru kooli vahelisel alal kergtee ääres kahel pool teed on kasvamas hulganisti juure pässi ja kuuse kooreüraski poolt kahjustatud kuuski. Kuused on ohtlikud nii kergteel liiklejatele kui ka tänavavalgustusele.

Koos metsaspetsialistidega oleme jõudnud otsusele, et detailplaneeringu järgi elamumaaks mõeldud maatükkidel tuleb maha võtta kõik kõrge, pool- või täielikult kuivanud kuused. Kasvama jäetakse elujõulised lehtpuud ning sarapuupõõsaste grupid.

Vallale kuuluval metsamaal aga on mõistlik teha lage-raie, jättes maantee äärde umbes 20 meetrit põõsastikku. Tuleb valmistada ette maa ja istutada uued leht- ning männipuud. Sarapuu põõsaste grupid taastuvad ise mõne aastaga.

Vallale kuuluval maa-alal on plaanis rajada jalutamiseks sobiv parkmets.

Oleme veendunud raie vajalikkuses ning loodame kõigi piirkonna elanike mõistvale suhtumisele. Raie teostatakse veel sel sügisel, uued puud istutatakse ettevalmistatud maale kevadel.

Politseiteated

Värteod

- 26. juulil kahjustati Uhtnas Terasse tänaval sõidukeid, mille käigus loobiti neid pudelitega ja purustati aknaid. Kahju on selgitamisel.
- 21. augustil juhtus Tallinna-Narva maantee 109,5. kilomeetril liiklusõnnetus, kus sõiduauto Toyota 42-aastane juht, sõitis tagant otsa ees ootamatult peatunud sõidu-

autole Nissan. Keegi viga ei saanud.
• Liiklusseaduse rikkujaid tabati Sõmeru vallast 32.

Kuritegu

- 5. augustil varastati Sõmeru tankla territooriumilt kanalisatsioonikaevuluuk. Esialgne kahju on 200 eurot.

Hüvasti, meie Jüri!

(14.02.1964 – 21.08.2014)

Uhtna pasunakoori pillimängijad langetavad lohutamatus leinas pea. Meie hulgast on lahkunud armastatud dirigent Jüri Takjas.

Esimest korda hoidis Jüri taktikeppi Uhtna pasunakoori ees 1999. aastal ja viimast korda laulupeol „Aja puudutus. Puudutuse aeg“. Üheskoos mängiti pilli nii koduaedades kui ka suurtel lavadel, reisiti Eestimaal ja välisriikides. Jüri töö orkestri ees jättis sügava ja kustumatu jälje meie pillimängijate ning kontserdiküllastajate südameisse. Ta kujundas Uhtna pasunakoori repertuaari omanäoliseks ja sättis lugusid vastavalt pillimängijate oskustele. „Miks sa vaatad täis igatsust teele“ jäi üheks viimastest lugudest, mille Jüri meie pasunakoorile orkestreeris. Jääme meiega igatsusega tagasi vaatama ühistele mälestuste teele.

Uhtna pasunakoor

*Kui vaibuvad kolleegi sammud
ja jäljereal kummardub hein,
siis tundub, see oli nü ammu –
üks tulek, üks minek, üks lein*

*Kõik hajub kord – karjed ja kajad
ja suitsuhõng kustunud leest,
kuid seda, kes vajab sind, vajad
veel enam kui aastate eest
(Urve Jinnuri)*

Jüri Takjast jääb austuses
meenutama kogu Sõmeru valla
kultuurirahvas.

*Jähtede taga hoidab Sul taevas,
vaikne lootus Sul täide seal läeb*

Mälestame

TOOMAS SAAPAR NÄPI
7.08.2014

ESTER LIIV RÄGAVERE
3.08.2014

KRISTJAN KINK KATELA
8.08.2014

KALJO VIIRG UHTNA
29.08.2014

